

системних організаційно-правових зв'язків елементів податкової системи України, проте досліджень в цій сфері є обмаль. Відтак, постає питання наукового пошуку в цій сфері задля визначення впливу цих зв'язків на побудову податкової системи України.

Список бібліографічних посилань

1. Зв'язок // Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980) : сайт. URL: <http://sum.in.ua/s/ZV.JaZok> (дата звернення: 25.09.2017).

2. Податковий кодекс України : закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 25.09.2017).

Одержано 10.11.2017

УДК 343.98:[343.3/.7:504](477)

Юрій Ігорович ПЕТРЕНКО,

ад'юнкт Харківського національного університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ СПОСОБІВ УЧИНЕННЯ НЕЗАКОННОЇ ПОРУБКИ ЛІСУ

Інформація про спосіб вчинення злочину виступає основою для висування версій, планування та організації розслідування, вибору оптимального (ефективного) шляху розслідування, розробки заходів попередження злочинів. Крім того, встановлення способу вчинення злочину є обов'язковим, оскільки визначається відповідно до ст. 91 Кримінального процесуального кодексу України [1], як обставина, що підлягає доказуванню у кримінальному провадженні. Однак, на теперішній час залишаються не дослідженими способи вчинення незаконної порубки лісу.

Дослідженню способів вчинення злочинів у криміналістичній літературі приділяється велика увага. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень даного питання, єдиної точки зору щодо поняття та змісту способу злочину так і не сформувалося. Так, М. В. Салтевський під способом вчинення злочину розуміє комплекс причинно і функціонально пов'язаних довільних (і частково мимовільних) цілеспрямованих дій злочинця [2, с. 421]. В.Ф. Єрмолович визначає спосіб як систему умисних дій з підготовки, вчинення та приховування злочину, що охоплюються єдиним злочинним умислом, детерміновану психофізичними якостями особи злочинця та вибіркоким використанням відповідних їм умов місця, часу, а також можливих дій з боку потерпілого [3, с. 54].

Однак, М. Даньшин вважає, що структура способу злочину є не постійною категорією. Залежно від своєрідності винної поведінки,

особливостей ситуацій, що виникають до і після вчинення злочину та інших обставин, вона може бути триланковою (включає поведінку суб'єкта до, під час і після вчинення злочину), дволанковою (у різних комбінаціях) й одноланковою (характеризує поведінку суб'єкта лише під час вчинення злочину) [4, с. 9].

Г. Матусовський будучи послідовником в наукових поглядах В. Бахіна поділяє способи вчинення злочину за їх структурою на три види: одноеlementні – ті, що вчиняються без підготовки та приховання так звані прості способи; складні двоelementні – ті, що крім способу безпосереднього вчинення мають дії з підготовки або приховання події кримінального правопорушення; повні трьоelementні – ті, що включають тріаду способів з підготовки, вчинення та приховання злочину [5, с. 213].

Говорячи про спосіб учинення незаконної порубки лісу, необхідно зазначити, що він також характеризується наявністю системи взаємопов'язаних дій щодо підготовки, вчинення та приховування слідів злочину. Дії злочинців, особливо коли вони вчиняють злочин у складі організованої групи, злочинної організації, заздалегідь розподілені й узгоджені серед всіх злочинців та виконуються з технологічно. Так, наприклад, стадія підготовки до злочину даної категорії у багатьох випадках має складний структурований характер, про що свідчать наступні дії злочинців: підrobка документів, які дають право здійснювати незаконну порубку лісу (лісорубного квитка); підшукування кваліфікованих фахівців в галузі лісництва з метою подальшого залучення до злочинної діяльності; підrobка документів пов'язаних з проведенням санітарної рубки під час якої здійснюється заволодіння діловою деревиною; підшукування засобів для первинної обробки, завантаження та вивезення деревини з місця скоєння злочину; підшукування знарядь злочину (сокири, бензопили, тощо); залучення дешевої робочої сили (виконавців); відокремлення дерева (чагарника) від кореня; підшукування точок збуту незаконно зрубаної деревини; планування злочинної операції, розроблення плану вирубування конкретної території, подальша діяльність особи злочинця щодо безпосередньої реалізації злочинного наміру тощо.

Готуючись до вчинення злочину, злочинець серйозно підходить до питань вибору місця скоєння злочину та збору інформації щодо можливих місць збуту деревини, підшукування співучасників злочину, планування злочинної операції, підrobки і використання документів, які надають повноваження на здійснення незаконної рубки лісу.

Також, потрібно виділити способи безпосереднього вчинення незаконної порубки лісу в залежності від виду відокремлення дерева від кореня виділяють: шляхом спилювання; шляхом зрубання; шляхом викорчовування; шляхом випалювання тощо.

Зазначимо, що наведений перелік способів охоплює лише найбільш загальні риси, що характеризують незаконну порубку лісу. Тому в кожному окремому випадку необхідно виходити з конкретних обставин події та дій учасників щодо підготовки, вчинення та приховування злочину.

Так, В. В. Тищенко вважає, що дії з приховування злочину можуть здійснюватися не тільки після вчинення злочину, але й під час його підготовки, включаючи приховування самих підготовчих дій [6, с. 108]. До того ж, на стадії підготовки злочинці створюють уявлення щодо правомірного характеру їх дій в осіб, які були її свідками. Прикладом можуть бути дії, що полягають в повному чи частковому підробленні лісорубного квитка. Повне підроблення лісорубного квитка характеризується не відповідністю всієї інформації, яка в ньому зазначена. Часткове підроблення полягає в зміні одного чи декількох відомостей занесених до квитка. Як правило це лісорубний квиток, що надає право рубки лісу: не на тій площі лісової ділянки, не тих порід дерев, не в той термін, не в тій кількості, тощо. З однієї сторони, використання злочинцем підробленого лісорубного квитка є способом отримання права на рубку лісу (дії з підготовки), а з іншої – способом маскування (дії з приховування) злочину.

Отже, найбільш розповсюдженими діями злочинців з приховування даного виду злочину можуть бути наступні: приховування предмету незаконної порубки лісу, речових доказів (в першу чергу знарядь та засобів); знищення слідів незаконної порубки лісу; надання завідомо неправдивих показань та підкуп свідків; створення фіктивного алібі; підробка та знищення компрометуючих документів; підкуп працівників органів державної влади (працівників поліції, прокуратури, інших уповноважених органів) з метою неприйняття ними відповідних законних рішень. Звісно нами приведений не вичерпний перелік прийомів приховування незаконної порубки лісу, так як вони різняться залежно від використаного способу вчинення злочину та особистісних якостей особи злочинця.

Висновок. Таким чином, можна стверджувати, що способи вчинення незаконної порубки лісу, є повно структурними. Як ми показали, незаконна порубка характеризується наявністю системи взаємопов'язаних дій злочинців щодо підготовки, вчинення та приховування слідів злочину.

Способи та сліди злочину залежать один від одного та можуть надати інформацію про інші елементи криміналістичної характеристики, а отже сприяти якісному, повному та об'єктивному розслідуванню злочину. Виявлення й аналіз типових способів: підготовки, вчинення та приховування такого кримінального правопорушення як

незаконна порубка лісу, що використовують злочинці, дозволяє дати рекомендації, спрямовані на вдосконалення діяльності з розслідування та запобігання таких злочинів.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 30.10.2017).
2. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. Київ : Кондор, 2005. 588 с.
3. Ермолович В. Ф. Криминалистическая характеристика преступлений : учеб. пособие. Мн. : Амалфея, 2001. 304 с.
4. Даньшин М. В. Класифікація способів приховування злочинів у криміналістиці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2000. 18 с.
5. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. Харьков : Юринком, 1999. 480 с.
6. Тищенко В. В. Корисливо-насильницькі злочини: криміналістичний аналіз : монографія. Одеса : Юрид. літ., 2002. 360 с.

Одержано 31.10.2017

УДК 347.73:343.8

Ірина Вікторівна ПИВОВАР,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри загально-правових дисциплін

Інституту кримінально-виконавчої служби

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ПЕНСІЙНІ ВИПЛАТИ ОСОБАМИ, ЗАСУДЖЕНИМИ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, В АВСТРАЛІЇ ТА УКРАЇНІ

Пенсійне законодавство закріплює право кожного громадянина України на пенсію за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника та в інших випадках, передбачених законодавством. Відповідно, Конституція України гарантує, що ніхто не може позбавлений цього права. Пенсійне забезпечення як необхідність матеріального забезпечення громадян, особливо в старості, існує не тільки в нашій країні, а й у зарубіжних країнах. Цікавим з практичної та наукової точок зору на це питання є досвід Австралії.

Згідно пенсійного законодавства Австралії право на пенсію мають громадяни країни і іммігранти з постійною візою, які пройшли ценз осілості: прожили на території країни не менше десяти років. Час проживання обчислюється сумарно, але один з періодів повинен бути не менше п'яти років. Пенсійний вік донедавна становив 65 років, незалежно від статі. З 1 липня 2017 року пенсійний вік збільшився